

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА ІМЕНІ
ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішенням вченої ради
університету
30 серпня 2021 року,
протокол № 1 .

Ректор університету

_____ **Олег ОМЕЛЬЧУК**

_____ 2021 року

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО»
для підготовки фахівців на першому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр
за спеціальністю 293 Міжнародне право
галузі знань 29 Міжнародні відносини
за денною формою навчання

м. Хмельницький
2021

РОЗРОБНИКИ:

Асистент кафедри міжнародного та
європейського права _____ Алла КІРИК
_____ 2021 року

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри міжнародного та європейського права
27 серпня 2021 року, протокол № 1 .

Завідувачка кафедри, кандидатка юридичних
наук, доцентка _____ Олена ЧЕРНЯК
_____ 2021 року

Декан юридичного факультету, кандидат
юридичних наук _____ Сергій КРУШИНСЬКИЙ
_____ 2021 року

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
28 серпня 2021 року, протокол № 1 .

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка _____ Ірина КОВТУН
_____ 2021 року

Обліковий обсяг програми – 0,45 ум.др.арк.

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	– 3
2.	Заплановані результати навчання	– 4
3.	Програма навчальної дисципліни	– 5
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	– 7
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 7
	4.2. Аудиторні заняття	– 8
	4.3. Самостійна робота студентів	– 8
5.	Методи навчання та контролю	– 8
6.	Схема нарахування балів	– 9
7.	Рекомендована література	– 9
	7.1. Основна література	– 9
	7.2. Допоміжна література	– 10
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 11

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	– 29	Міжнародні відносини
2.	Код і назва спеціальності	– 293	Міжнародне право
3.	Назва спеціалізації	–	спеціалізація не передбачена
4.	Назва дисципліни	–	Міжнародне гуманітарне право
5.	Тип дисципліни	–	вибіркова
6.	Код дисципліни	–	ВДПП 2.2.27.
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9.	Курс / рік навчання	–	четвертий
10.	Семестр	–	восьмий
11.	Обсяг вивчення дисципліни:		
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3,5 / 105	
	2) денна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	– 50	
	% від загального обсягу	–	
	лекційні заняття (годин)	– 30	
	% від обсягу аудиторних годин	–	
	семінарські заняття (годин)	– 20	
	% від обсягу аудиторних годин	–	
	самостійна робота (годин)	– 55	
	% від загального обсягу	–	
	тижневих годин:		
	аудиторних занять	–	

самостійної роботи	–
3) заочна форма навчання:	не передбачена
аудиторні заняття (годин)	– -
% від загального обсягу	– -
лекційні заняття (годин)	– -
% від обсягу аудиторних годин	– -
семінарські заняття (годин)	– -
% від обсягу аудиторних годин	– -
самостійна робота (годин)	– -
% від загального обсягу	– -
тижневих годин:	-
аудиторних занять	– -
самостійної роботи	– -
12. Форма семестрового контролю	– екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ОДПП 1.2.11. Міжнародне публічне право
2) супутні дисципліни	– ОДПП 1.2.15. Міжнародне економічне право
3) наступні дисципліни	–
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

<i>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен:</i>
1. Знання
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>
1.1) основні дефініції, концепції, положення міжнародного гуманітарного права;
1.2) загальний зміст міжнародно-правових актів у сфері міжнародного гуманітарного права;
1.3) тенденції розвитку міжнародного гуманітарного права у сучасному світі;
1.4) перспективу участі України у відносинах міжнародного гуманітарного права;
2. Розуміння
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) пояснювати міжнародно-правову термінологію у сфері міжнародного гуманітарного права;
2.2) класифікувати нормативно-правові акти у сфері регулювання міжнародного гуманітарного права;
3. Застосування знань
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.2) розуміти і тлумачити закони чинного гуманітарного права, що регулює відносини в сфері міжнародного гуманітарного права;
3.3) самостійно визначати прогалини у правовому регулюванні у сфері міжнародного гуманітарного права;
3.4) працювати з джерелами права міжнародного гуманітарного права.
4. Аналіз
<i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>

4.1)	визначати роль передісторію, причини та наслідки най глобальніших міжнародних та не міжнародних збройних конфліктів
4.2)	досліджувати соціально-значущі проблеми та процеси;
4.3)	аналізувати наукові погляди та концепції у сфері міжнародного гуманітарного права.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>	
5.1)	узагальнювати практику застосування принципів міжнародного гуманітарного права;
5.2)	з'ясувати на основі засад міжнародних відносин складні та суперечливі сучасні міжнародні відносини.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>	
6.1)	знаходити, досліджувати і оцінювати документи і матеріали в галузі міжнародного гуманітарного права;
6.2)	Проводити аналіз сучасних міжнародних та не міжнародних збройних конфліктів;
6.3)	проводити аналіз текстів міжнародних договорів та інших джерел права міжнародного гуманітарного права;
6.4)	оцінювати співвідношення національного права та міжнародного гуманітарного права;
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>	
7.1)	складати звіти про виконання завдань;
7.2)	розробляти схеми, таблиці, діаграми;
7.3)	застосовувати норми права в разі прогалин правового регулювання або наявності колізії норм;
7.4)	брати участь в дискусіях з актуальної зовнішньополітичної проблематики.
7.5.)	формулювати юридичну аргументацію з питань реалізації норм і принципів міжнародного гуманітарного права.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Міжнародне гуманітарне право: поняття, джерела та принципи

Історія становлення міжнародного гуманітарного права. Поняття і предмет міжнародного гуманітарного права. Різниця між jus ad bellum і jus in bellum. Зв'язок норм міжнародного гуманітарного права з міжнародним правом прав людини. Дія міжнародного гуманітарного права у часі. Основні принципи міжнародного гуманітарного права.

Тема 2. Джерела міжнародного гуманітарного права

Закріплення норм у міжнародному договірному і звичаєвому праві в Стародавні часи, Середньовіччі та у Новий час. Значення прийняття Женевської конвенції про поліпшення долі поранених на полі бою 1864 р. для розвитку міжнародного гуманітарного права. Гаазькі мирні конференції 1899 і 1907 років. Міжнародні договори як джерело міжнародного гуманітарного права. Основоположні міжнародні договори, що закріплюють «право Гааги» (правила ведення сухопутних війн і війн на морі) і «право Женеви» (участь поранених, хворих, військовополонених, статус цивільного населення). Міжнародно-правовий звичай як джерело міжнародного гуманітарного права.

Тема 3. Основні категорії та сфера дії міжнародного гуманітарного права

Визначення поняття «збройний конфлікт». Розмежування термінів «війна» та «збройний конфлікт». Поняття та види збройних конфліктів. Загальна характеристика сторін збройного конфлікту. Збройний конфлікт не міжнародного характеру. Поняття воєнної окупації.

Тема 4. Міжнародно-правове регулювання засобів та методів ведення воєнних дій.

Визначення понять «засоби ведення воєнних дій», «методи ведення воєнних дій», їх види. Акти міжнародного права, які регулюють засоби та методи ведення війни. Заборонені засоби ведення військових дій. Заборонена звичайна зброя (міни, міни-схованки, протипіхотні міни, протипіхотні лазери, касетні снаряди тощо). Зброя масового враження (отрута і отруйна зброя, біологічна (бактеріологічна) зброя, хімічна зброя тощо). Статус ядерної зброї у МГП. Консультативний висновок Міжнародного суду ООН щодо використання ядерної зброї 1996 р. Заборонені методи ведення збройної боротьби. Права та обов'язки нейтральних держав під час збройних конфліктів. Створення санітарних зон та зон безпеки.

Тема 5. Міжнародно-правове регулювання ведення збройних конфліктів

Цивільні та військові об'єкти. Принцип обмеження за об'єктами. Визначення цивільних і військових об'єктів у Додаткових протоколах 1977 року до Женевських конвенцій 1949 року. Ознаки військових об'єктів. Заборона нападу на цивільні об'єкти. Заборона використання цивільного населення для захисту військових об'єктів. Міжнародно-правовий захист культурних цінностей під час збройного конфлікту. Класифікація культурних цінностей, їхні характерні ознаки. Загальний і спеціальний рівні захисту. Міжнародний реєстр культурних цінностей. Обов'язки воюючих держав щодо охорони культурних цінностей під час збройних конфліктів. Імунітет культурних цінностей від конфіскації або захоплення. Міжнародно-правова регламентація ведення збройної боротьби на морі й у повітряному просторі. Особливості міжнародно-правового регулювання ведення збройного конфлікту на морі. Морська блокада. Особливості регламентації повітряної війни.

Тема 6. Правовий статус учасників збройних конфліктів.

Учасники збройних конфліктів. Правовий статус комбатантів, їх категорії. Правовий статус «найманців». Відмежування найманців від комбатантів та добровольців. Міжнародно-правова відповідальність держав за використання найманців. Правовий статус добровольців, їх відмежування від інших учасників. Правовий статус розвідників, парламентарів, іноземних військових радників, спеціалістів. Правовий статус некомбатантів. Незаконні учасники збройних конфліктів. Правовий статус військовополонених. Інтернування військовополонених. Звільнення і репатріація військовополонених

Тема 7. Міжнародно-правові заходи захисту жертв війни.

Жертви війни: правовий статус, види. Система захисту жертв війни у міжнародному гуманітарному праві. Захист цивільного населення в період збройних конфліктів. Захист поранених, хворих та осіб, що зазнали аварії на морі. Захист медичного і духовного персоналу, медичних формувань і санітарно-транспортних засобів. Правовий статус журналістів

Тема 8. Процедура завершення збройного конфлікту.

Завершення воєнних дій: правові наслідки. Визначення поняття «перемир'я», його види. Визначення поняття «капітуляція», її види. Демілітаризовані та нейтралізовані зони. Норми міжнародного гуманітарного права, які продовжують застосовуватися після закінчення збройного конфлікту. Репарація військовополонених.

Тема 9. Відповідальність за порушення міжнародного гуманітарного права

Визначення поняття «воєнний злочин», його склад. Воєнні злочини за міжнародним правом. Воєнні злочини у національному праві. Міжнародно-правова відповідальність держав за порушення норм міжнародного гуманітарного права. Відповідальність індивідів за порушення міжнародного гуманітарного права. Кримінальні та дисциплінарні покарання військовополонених. Відповідальність командирів та інших начальників за вчинення міжнародних злочинів. Створення, правові основи діяльності кримінальних трибуналів ad hoc. Створення і компетенція Міжнародного кримінального суду

Тема 10. Міжнародний Рух Червоного Хреста та Червоного Півмісяця.

Історія розвитку Міжнародного Комітету Червоного Хреста Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця. Структура Міжнародного Комітету Червоного Хреста та Червоного Півмісяця. Правовий статус Міжнародного Комітету Червоного Хреста та Червоного Півмісяця. Діяльність Міжнародного Комітету Червоного Хреста у мирний час та під час збройних конфліктів. Суть, роль і значення емблем Червоного Хреста, червоного півмісяця та червоного кристала. Правова основа їх використання.

Тема 11. Імплементация державами норм міжнародного гуманітарного права.

Поняття імплементации норм міжнародного гуманітарного права. Імперативне зобов'язання держав додержуватись положень Женевських конвенцій 1949 р. і Протоколів до них. Контроль за додержанням міжнародного гуманітарного права. Імплементация норм міжнародного гуманітарного права в законодавстві України. Нормативно-правові засади участі України у міжнародних заходах у гуманітарного права. Види діяльності держав щодо імплементации норм міжнародного гуманітарного права. Заходи щодо реалізації норм міжнародного гуманітарного права, які повинні вчиняти держави у мирний час. Міжнародні процедури імплементации норм міжнародного гуманітарного права. Діяльність ООН щодо імплементации норм міжнародного гуманітарного права.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назва тем	Кількість годин					
	Денна форма навчання					
	Усього	у тому числі				
		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
2	3	4	5	6	7	8
Тема 1. Міжнародне гуманітарне право: історія становлення, поняття та принципи	8	2	1	–	–	5
Тема 2. Джерела міжнародного гуманітарного права	8	2	1	–	–	5
Тема 3. Основні категорії та сфера дії міжнародного гуманітарного права	9	2	2	–	–	5
Тема 4. Міжнародно-правове регулювання засобів та методів ведення воєнних дій.	11	4	2	–	–	5
Тема 5. Міжнародно-правове регулювання ведення збройних конфліктів	11	4	2	–	–	5
Тема 6. Правовий статус учасників збройних конфліктів.	11	4	2	–	–	5
Тема 7. Міжнародно-правові заходи захисту жертв війни.	9	2	2	–	–	5

Тема 8. Процедура завершення збройного конфлікту.	9	2	2	–	–	5
Тема 9. Відповідальність за порушення міжнародного гуманітарного права	9	2	2	–	–	5
Тема 10. Міжнародний Рух Червоного Хреста та Червоного Півмісяця.	11	4	2	–	–	5
Тема 11. Імплементация державами норм міжнародного гуманітарного права.	9	2	2	–	–	5
Всього годин:	105	30	20	–	–	55

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні, лабораторні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних, лабораторних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. У процесі вивчення навчальної дисципліни студенти виконують індивідуальні завдання у вигляді рефератів.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- презентація виконаних есе за завданою тематикою.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 4) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену.

Структура екзаменаційного білету включає три теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування студентам балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рис.

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Гаазька конвенція про закони і звичаї війни на суходолі (Конвенція IV) та додаток до неї : Положення про закони і звичаї війни на суходолі. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222#Text
2. Грушко М. В. Міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права, професора О. В. Бігняка. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – 136 с URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/>
3. Договір про заборону розміщення на дні морів і океанів та в його надрах ядерної зброї та інших видів від 11 лютого 1971 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_385#Text
4. Договір про нерозповсюдження ядерної зброї від 1 липня 1968 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_098#Text
5. Додатковий протокол до Женевських конвенцій 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text
6. Додатковий протокол до Женевських конвенцій 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів не міжнародного характеру (Протокол II) 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_200#Text

7. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується прийняття додаткової відмітної емблеми (Протокол III) 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g74#Text
8. Конвенція про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають не вибіркову дію від 10 жовтня 1980 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_266#Text
9. Конвенція про заборону розробки, виробництва та накопичення запасів бактеріологічної (біологічної) і токсичної зброї та їх знищення від 10 квітня 1972 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_054#Text
10. Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення, застосування хімічної зброї та про її знищення від 13 січня 1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_182#Text
11. Конвенція про запобігання злочину геноциду і покарання за нього 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_155#Text
12. Конвенція про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту від 14 травня 1954 р. і два додаткові протоколи до неї URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_157#Text
13. Конвенція про захист цивільного населення під час війни 1949 року (IV Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text
14. Конвенція про поводження з військовополоненими 1949 року (III Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text
15. Конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях 1949 року (I Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_151#Text
16. Конвенція про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, із складу збройних сил на морі 1949 року (II Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_152#Text
17. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_021
18. Нільса Мельцера. Міжнародне гуманітарне право: загальний курс. Підручник – Київ: Делегація МКЧХ в Україні 2020. 396 с. URL : <https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2021/05/Nils-Melzer-Comprehensive-introduction-to-IHL-UKR.pdf>
19. Протокол про заборону застосування на війні задушливих, отруйних або інших подібних газів та бактеріологічних засобів від 17 червня 1925 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_198#Text
20. Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах від 25 травня 2000 р. (набув чинності для України 11.07.2005 р.) URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_795

7.2. Допоміжні джерела

1. Гнатовський М.М., Короткий Т. Р., Хендель Н. В. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для журналістів. 2-ге вид., доповн. Одеса : Фенікс, 2015. 92 с.
2. Грушко М.В. Джерела міжнародного гуманітарного права та внутрішньодержавного права. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 12. С. 55–68.
3. Жаровська І. Діяльність МКЧХ у період збройних конфліктів. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Юридичні науки. 2018. № 889. С. 163–167. URL: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journalpaper/2019/feb/15619/27.pdf>
4. Застосування норм міжнародного гуманітарного права в національній судовій практиці : методичний посібник для проведення одноденних тренінгів / упоряд.: М. Єлігулашвілі, Д. Свиридова, О. Семенюк, Т. Фулей. Київ : УГСПЛ, 2020
5. Лисик В. М. Вплив Міжнародного комітету Червоного Хреста на формування звичаєвих норм міжнародного гуманітарного права. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 4. С. 340–345.

6. Мельцер Н. Міжнародне гуманітарне право: загальний курс. МКЧХ. 2020. 396 с. URL: <https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2021/05/Nils-Melzer-Comprehensive-introduction-to-IHL-UKR.pdf>
7. Миколаєнко Я.Ю. Гаазькі конвенції 1899 та 1907рр. про мирне вирішення міжнародних суперечок. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2015. Серія право. Випуск 32. Том 3. С. 179-181.*
8. Міжнародне гуманітарне право. Посібник для юриста / [М.М. Гнатовський, Т.Р. Короткий, А.О. Кориневич, В.М. Лисик, О.Р. Поєдинок, Н.В. Хендель]; за ред. Т.Р. Короткого – Київ-Одеса : Українська гельсінська спілка з прав людини, Фенікс, 2016. – 2017. - 145с.
9. Пилипенко В. Застосування норм міжнародного гуманітарного права до збройних конфліктів міжнародного й неміжнародного характеру контексті воєнних злочинів. *Підприємництво, господарство і право. 2021. № 3 С. 317–323.* URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/3/53.pdf>
10. Сенаторова О.В. Права людини і збройні конфлікти: навчальний посібник. Київ : ФОП Голембовська О.О., 2018. 208 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

- Офіційний сайт ООН: <https://www.un.org>.
- Бази даних міжнародного гуманітарного права - <https://ihl-databases.icrc.org/en>
- Офіційний сайт Міжнародного комітету Червоного Хреста - <https://www.icrc.org/en>
- Офіційний сайт Міжнародного кримінального суду - <https://www.icc-cpi.int/>
- Офіційний сайт Міжнародної гуманітарної комісії з встановлення фактів - <https://www.ihffc.org/index.asp?Language=EN&page=home>
- Офіційний сайт ООН - <https://www.un.org/>

ОНОВЛЕНО:

Старший викладач кафедри міжнародного та європейського права, доктор філософії з права _____ Алла КІРИК
_____ 2022 року

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри міжнародного та європейського права
19 грудня 2022 року, протокол № 7.

Завідувач кафедри, кандидат юридичних наук,
доцент _____ Світлана ЛОЗІНСЬКА
_____ 2022 року

Обліковий обсяг оновлення 0,13 ум.др.арк.